

Foto: AP Photo/Sabelo Mngoma

PUTIN OG MAGTEN

I slutningen af 2011 var verden vidne til de største demonstrationer i Rusland siden Sovjetunionens sammenbrud i 1991. I storbyer over hele landet gik hundredtusinder på gaden i protest mod valgsvindel ved parlamentsvalget i december 2011, som præsident Vladimir Putins parti (Forenede Rusland) vandt. Alene i Moskva var 50.000 soldater og betjente udkommanderet, og flere tusinde blev anholdt. En del af dem sidder stadig fængslet alene for at have taget del i de fredelige protester.

Få måneder senere blev Putin selv valgt som præsident – en post, han også besad fra 2000-2008. I de mellemliggende år fra 2008-2012 var partifællen Dmitrij Medvedev ved roret, mens Putin fungerede som ministerpræsident. Det lykkedes Putin at få forfatningen ændret, så præsidentperioden ved næste valg blev forlænget fra fire til seks år. Hvis Putin genopstiller i 2018, kan han sidde på magten indtil 2024 – den længst siddende leder siden Josef Stalin.

Foto: AP Photo/Markus Schreiber

PUSSY RIOT

I månederne op til præsidentvalget i 2012 indledte det russiske kunstnerkollektiv Pussy Riot en række opsigtvækkende aktioner imod Putin og hans alliance med den ortodokse kirke. Få dage før valget dukkede Pussy Riot op i Moskvas største katedral, hvor de iført karakteristiske farvede elefanthuer opførte en Putin-kritisk "punkbøn". Tre af kvinderne blev arresteret og fængslet, og i august 2011 blev de to, Nadesjda Tolokonnikova og Maria Aljokhina, idømt to års fængsel for såkaldt "hooliganisme motiveret af religiøst had". En anklage, som kvinderne hårdnakket benægter. De siger, at de ikke ville krænke troende, men at de handlede politisk imod kirkens støtte til præsident Putin.

Maria Aljokhina, der er erklæret og aktiv kristen ortodoks, udtalte efter dommen: "Jeg troede, kirken elskede alle sine børn. Det viser sig, at den kun elsker de børn, der elsker Putin".

Putin har erklæret, at Pussy Riot fik, hvad de havde fortjent. De blev sendt til hver deres arbejdslejr, men i efteråret 2013 offentliggjorde Nadesjda Tolokonnikova et brev, hvori hun beskrev forholdene i fangelejren som "slavelignende". Samtidig indledte hun en sultestrejke, indtil "myndighederne begynder at overholde loven og holder op med at behandle fængslede kvinder som kvæg". Som straf blev hun forflyttet til en fangelejr i Sibirien 4.500 kilometer fra sin mand og sin 5-årige datter, der i tre uger ikke anede, hvor hun befandt sig.

AMNESTI-LOVEN

I december 2013 i forbindelse med 20-året for Ruslands nye forfatning benådede Putin flere tusinde fanger. Amnestien omfattede også de to Pussy Riot medlemmer samt Ruslands mest kendte politiske fange, den tidligere oliemilliardær Mikhail Khodorkovsky, der i 2005 blev idømt ni års fængsel for påstået korruption og skattesnyd. Khodorkovsky var modstander af Putin og støttede Ruslands opposition økonomisk.

Benådningen af Pussy Riot og Mikhail Khodorkovsky er ifølge Amnesty International og mange andre udtryk for, at Putin forsøger at rydde op i de sager, der tiltrækker international kritik før OL i Sochi. Men benådningerne kan ikke erstatte et uafhængigt og retfærdigt retssystem. Tværtimod er det yderligere bevis på politiseringen af retssystemet i Rusland, mener Amnesty.

ORGANISATIONS- FRIHED

I 2012 indførte Putin loven om udenlandske agenter. Loven betyder, at organisationer, der modtager udenlandsk støtte, og som beskæftiger sig med "politiske aktiviteter", skal registrere sig som udenlandske agenter.

Det gælder blandt andre Amnesty International. Over tusind organisationer er blevet inspiceret af myndighederne, og mange har fået store bøder for ikke at leve op til de nye, rigide regler. I mange tilfælde er bureaukratiet så omfattende, at organisationerne ikke har tid til at udføre det arbejde, som de er sat i verden for.

Flere velrenommerede organisationer indenfor blandt andet valgobservation og menneskerettigheder har af den grund drejet nøglen om. Amnesty betegner loven som et frontalangreb på civilsamfundet og opfordrer Rusland til at trække loven tilbage.

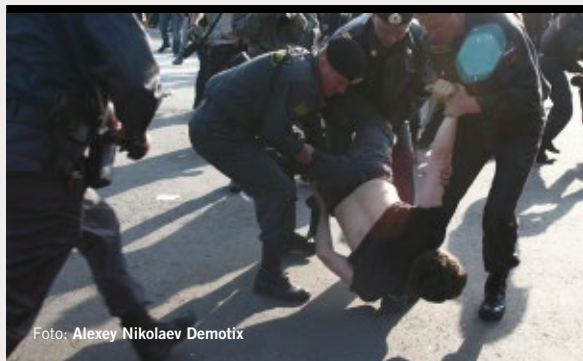

Foto: Alexey Nikolaev Demotix

FORSAMLINGS- FRIHED

Siden sin tiltræden som præsident har Putin indført en stribe love og dekretter, som Amnesty International har opponeret kraftigt imod.

Den nye kurs rammer kunstnere, intellektuelle og systemkritikere hårdt. I juni 2012 indførte Putin en lov, som pålægger arrangørerne af demonstrationer høje bøder, hvis de ikke overholder en omfattende bureaukratisk liste med regler og forordninger, eller hvis arrangørerne ikke har fået myndighedernes blå stempel.

Regeringskritiske protester bliver ofte forbudt eller opløst af politiet, mens regeringsvenlige forsamlinger får lov at finde sted uforstyrret. Det har lagt en dæmper på lysten til at stå som ansvarlig for fredelige protester, og det gør det i praksis næsten umuligt for oppositionen at kritisere styret

YTRINGSFRIHED

Russiske medier er i stort omfang enten ejet eller kontrolleret af staten. De få uafhængige medier har trange kår, og en række kritiske journalister og deres advokater er blevet overvåget, intimideret eller truet til tavshed i de senere år. Det gælder blandt andre Anna Politkovskaya, der blev myrdet i 2006 efter i mange år at have rapporteret om menneskerettighedsovergreb i Tjetjenien. Også Natalia Estemirova fra menneskerettighedsorganisationen Memorial blev kidnappet og fundet dræbt i en bil. Gerningsmændene er aldrig fundet.

Det vakte opsigt, da præsident Putin i december udnævnte Dmitrij Kiseljov til ny

chef for det nye statslige nyhedsbureau, Rusland I dag. Dmitrij Kiseljov er kendt for sin foragt for oppositionen, som én af landets toneangivende homofobiske røster og som fortaler for skrappe begrænsninger på LGBT personer frihed og rettigheder.

Da norsk TV2 i efteråret 2013 var i Sochi for at lave en reportage, blev de anholdt tre gange på to døgn og fik beslaglagt deres telefoner på falske anklager om narkotikasmugling. Der findes et utal af sager, hvor journalister på denne måde er blevet forhindret i at udføre deres arbejde eller kritisere myndighederne. Ofte foregår det uden juridisk hjemmel.

Foto: Amnesty International

Foto: Amnesty International

HOMOSEKSUELLES RETTIGHEDER

I 2013 indførte Rusland den efterhånden kendte homo-propaganda-lov, der forbyder al information til fremme af såkaldte "ikke traditionelle seksuelle relationer" overfor unge under 18 år. Loven sætter kraftige begrænsninger på ytrings- og forsamlingsfriheden for lesbiske, bøsser (gays), biseksuelle, transkønnede og interseksuelle (LGBTI). Enhver, der overtræder loven, risikerer bøder på op til 3.000 dollars og fængsel indtil 14 dage.

Amnesty mener, at loven er diskriminerende, og at den er et signal til højreorienterede grupper om, at homofobisk vold er acceptabelt. Mange i LGBT-miljøet har allerede mærket det på egen krop i form af populistisk vold, social isolation og fyringer

fra statslige embeder (dette har blandt andet ramt mange skolelærere). Adskillige LGBT-arrangementer og homo-parader er blevet afbrudt af moddemonstranter med vold og stenkast. Politiet griber sjældent ind, og hvis de gør, er det for at anholde deltagerne – og ikke for at beskytte deres ret til ytrings- og forsamlingsfrihed.

I august 2013 erklærede IOC, at diskrimination på grund af seksuel observans er uforenelig med den olympiske bevægelse. Det foranledigede Præsident Putin til at erklære, at homoseksuelle er velkomne under OL. Ikke desto mindre gælder homo-propaganda-loven stadig, også selvom IOCs charter forbyder enhver form for diskrimination.

AMNESTY: KRITISK DIALOG ER NØDVENDIG

Selv om der afgjort er grund til at kritisere en række af præsident Vladimir Putins beslutninger, så opfordrer Amnesty International ikke til boykot af OL. Derimod opfordrer vi politikere og sponserer til at gå i kritisk dialog med myndighederne i Rusland og til at mødes med menneskerettighedsforkæmpere og organisationer i landet.

Amnesty opfordrer desuden det internationale samfund til at lægge pres på Rusland for at rulle de nye love tilbage, så OL-værtslandet lever op til Det Olympiske Charter, der fastslår, at "enhver form for diskrimination på grund af race, religion, politik, køn eller andet er uforeneligt med at tilhøre Den Olympiske Bevægelse".

DEN RUSSISKE CHARMEOFFENSIV

Præsident Putin har ikke lagt skjul på, at Vinter-OL også handler om at brande Rusland som en moderne, stærk og konkurrencedygtig stat. Løsladelsen af blandt andet tidligere politiske modstandere og medlemmerne af Pussy Riot er derfor heller ikke et tegn på en ny demokratisk og retfærdig tilgang fra Kreml. Det er en velovervejet, strategisk charmeoffensiv frem mod De Olympiske Lege. Løsladelse må ikke fjerne fokus fra de sidste års markante forværring af mulighederne for at ytre sig kritisk og uafhængigt.